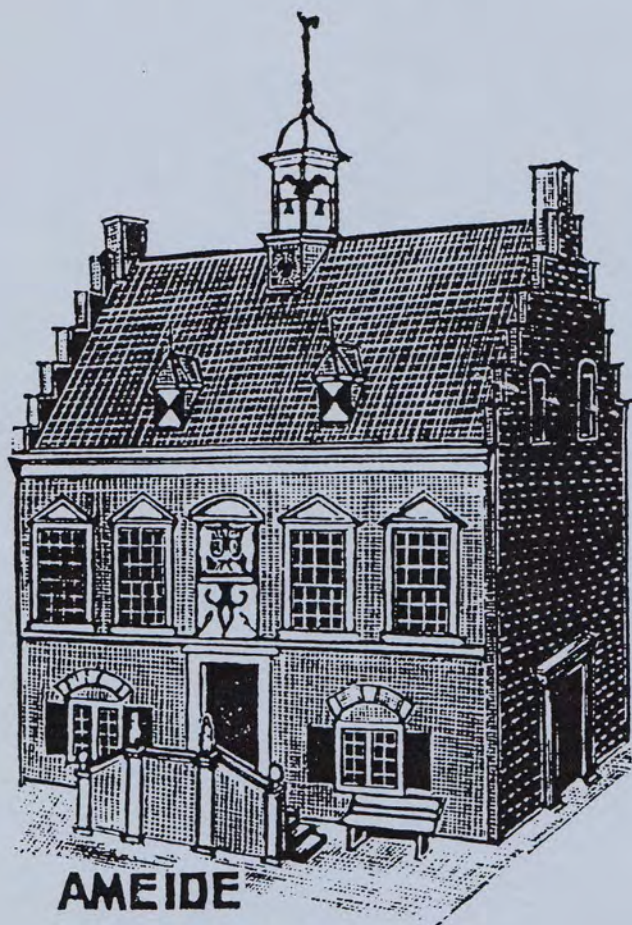

*Historische Vereniging
Ameide en Tienhoven*

Jaargang 10
Nr. 2

NIEUWSBLAD VAN DE HISTORISCHE VERENIGING AMEIDE en TIENHOVEN

De Vereniging is gevestigd in Ameide en heeft haar domicilie in het oude Stadhuis aldaar. Ze is opgericht op 13 december 1989 en is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Dordrecht onder nummer 40324336.

BESTUUR:

Voorzitter	G. Streefkerk, Paramasiebaan 11, 4233 EX Ameide, ☎ 601369
Secretaris	P. Will, Hazelaarlaan 21, 4233 HN Ameide, ☎ 602535
2e secretaris	G.W. Groenendijk, De Bogerd 3, 4233 GN Ameide, ☎ 601886
Penningmeester	J. Stasse, De Bogerd 19, 4233 GN Ameide, ☎ 602488
Alg. adjunct	A.M. den Oudsten, Kerkweg 29, 4235 VT Tienhoven, ☎ 601249
Lid	J.D.C. Laroo, Voorstraat 8, 4233 EA Ameide, ☎ 602026
Lid	C.J. Neels, Lekdijk 24, 4235 VL Tienhoven ☎ 601320
Lid	C. den Oudsten, Hogewaard 12, 4235 VS Tienhoven, ☎ 601966

CORRESPONDENTIEADRES

P. Will

EXCURSIES

A.M. den Oudsten

REDACTIEADRES KWARTAAALBLAD

J.D.C. Laroo

LEDENADMINISTRATIE

J. Stasse

CONTRIBUTIE

Deze bedraagt fl. 25,- per jaar, over te maken op bankrekening nummer 301952248 van de Rabobank te Ameide t.n.v. de penningmeester van de vereniging.

INHOUDSOPGAVE

Bij dit nummer

Verslagen aangaande:

- de avond over maten en gewichten, 11/3
- de Jaarvergadering, 13/4
- de vierde mei 1999
- op 5/6 buurten in Mariënwaerdt en Buren
- Artikel over de Bredero's van Santpoort tot Vianen
- De familie Goudriaan, deel 2, door C.J. Neels
- Laatste plaat en praat van P. van Toor
- Over oud-korporaal Teunis versluis 1939 –1940

BIJ DIT NUMMER

Lieve lezer, u hoeft slechts te beginnen met kennis te nemen van de Inhoudsopgave, of u bemerkt op voorhand dat dit blad zijn naam weer alle eer aandoet: veel nieuws, zowel hot news als (c)old en wie weet een nieuwtje als toetje.

Ja, zelfs zoveel vermeldenswaard was aangevoerd dat we wegens ruimtegebrek enkele stukken moesten laten overstaan tot een volgende keer (zie bijvoorbeeld onder het ongecensureerde verslag van de Jaarvergadering, het derde punt).

Wat we wel een plaatsje toegekend hebben, zijn een stel samenvattingen: die over de gehouden avonden, de dagtocht en uiteraard als topper de mededelingen omtrent de vierde mei.

Het Brederode-artikel hebben we met toestemming van de APCN (= Anton Pieck Club Nederland) overgenomen uit hun blad, de Pieck Spieghel, 20ste jaargang, nummer 1. Deel 2 volgt nog.

Van het levensverhaal aangaande A.F. Goudriaan, geboortig uit Ameide, treft u in dit nummer het tweede uit de trits aan.

Diepgraver en aardoppervlakwaarnemer en stedenkenner, Peet van Toor, heeft in de loop der jaren enorm veel en interessant speurwerk verricht en onze lezers daarvan deelgenoot gemaakt.

Deel 15 en naar hij ons liet weten wellicht het laatste deel in deze reeks (jammer!) plaatsen we bij dezen onder grote dank

Op de laatste bladzijde plaatsen wij ditmaal een foto, 60 jaar oud. Hierop staat rechts korporaal T. Versluis – bij ons beter bekend als Teunis Versluis van 't Breeje Pad – , tezamen met een paar van zijn manschappen op die boerderij ingekwartierd.

De correspondentie van krijgsgevangene, nummer 32834, eronder krijgt nog een vervolg.

Ten besluite melden we dat de Vereniging dit najaar 10 jaar bestaat. Ter gelegenheid van dit heuglijke feit wordt van maandag 27 t/m woensdag 29 september een overzichts-tentoonstelling van alle wel en wee ingericht en op diezelfde woensdag een jubileumavond gehouden. Dit alles in 'Het Wapen van Ameide'. U hoort daar na de vakantie meer over.

DE REDACTIE

Maten en gewichten.

Op 11 maart werd door de heer J.W.A. Zodekamp een lezing gehouden over dit onderwerp.

Wij hanteren sinds 1 januari 1820 het metrieke stelsel, dat is bedacht in Frankrijk. In dat land was na de Franse Revolutie een commissie ingesteld die zich boog over het brengen van eenheid in het Franse maatsysteem.

De lengte van de meter werd vastgesteld en toen kon men aan de slag met mm t/m km voor de lengte. Ook de maten voor oppervlakte en inhoud werden toen vastgesteld, evenals eenheden voor gewicht. De grote propagandist voor dit alles was de bekende staatsman Talleyrand. Engeland en de USA deden niet mee en dit is nog te merken. Talleyrand nodigde in 1798 geleerden uit negen landen naar Frankrijk om te helpen het systeem te vervolmaken. De Nederlander H.J. van Swinden was voorzitter van de commissie die de eenheid van lengte nader moest vaststellen.

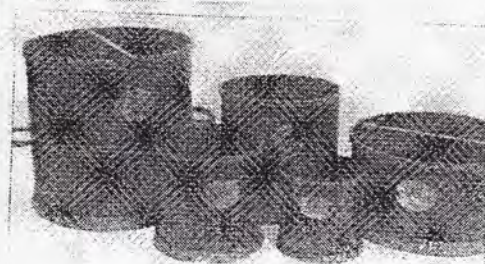
Voor de invoering van het metrieke stelsel gebruikte elke stad en streek zijn eigen eenheden. Er waren dan ook boekjes waarin omrekeningstabellen stonden.

Er werd gewerkt met duimen, voeten, palmen, roeden etc.

Aileen al in de bouw moest je toch weten hoe breed kozijnen waren, de hoogte van de deuren, de dikte van de balken etc. Het werkte wel, maar in een andere streek was het weer anders. De oppervlakte van een stuk land werd aangegeven in zoveel morgen en zoveel roeden. Een roede is een lengtemaat, een roede is 12 voet. Maar hoe lang is een voet? Per streek verschillend en men duidde ook altijd aan met zoveel Rijnlandse voet, Amsterdamse voet of zo, anders wist je niet waar het over ging. Hieronder nog enkele afbeeldingen van merken op gewichten, inhoudsmaten en ellestokken.

Goedkeuringsmerken Nederland

1820	G	1838	T	Ellestokken	r.	S	1874	G	1886	V	1902-03	N	1920-27	C	1931-52	t	
1827	H	1838	U	g	1863	t	1875	H	1887	X	1924-05	P	1931-52	d	1916-17	x	
1828	J	1840	V	b	1864	u	1876	J	1888	Y	1906-07	q	1931-52	f	1834-85	f	
1829	K	1841	W	l	1865	v	1877	K	1889	Z	1908-09	z	1931-52	g	1896-97	g	
1830	L	1842	X	k	1866	w	1878	L	1890	a	1910-11	s	1931-52	h	1898-99	h	
1831	M	1843	Y	e	1867	x	1879	N	1897	b	1912-13	t	1931-52	i	1900-01	i	

Inhoudsmaten voor drupe waren

VOORLOPIG VERSLAG van de JAARVERGADERING,

gehouden op dinsdag 13 april 1999 in het oude Raadhuis van Ameide.

1. Opening en welkom door de voorzitter, dhr. G. Streefkerk.
2. De notulen van de vorige Jaarvergadering 15 april 1998 worden in orde bevonden en vastgesteld. Wel wordt geïnformeerd naar het tegelplateau uit het gesloopte gemaal en stoomgemaal 2 dat dreigt gesloopt te worden. De vrz. antwoordt dat i.v.m. de geconstateerde vervuiling de overnamekosten wellicht onoverkomelijk zullen zijn, voor onze ver. en voor Lexmond.
3. Ingekomen Stukken:
 - Een serie brieven en een fantasieverhaal van dhr. Von Ziegenweidt uit Zuid-Afrika over zijn Ameidese voorouders.
 - Van het binnengekomene worden getoond o.a. een enkel pamflet uit de oorlog, boekjes over oud-Ameide (over brandweer en politie), tijdens de Lichtweek '98 ontvangen.
 - Genoemd worden de eigendomsbewijzen die we in bruikleen hebben gekregen van dhr. P.G. Diepenhorst. Artikelen hierover verschijnen t.z.t. in ons Nieuwsblad.
 - En van P. van Gelderen twee meubelklemmen, o.a. een zgn. sergeant, ooit gebruikt door meubelmaker Schimmel.
4. Vervolgens wordt doorgenomen het Jaarverslag van de vereniging, wat na toelichting geen verdere vragen oplevert:

Dit geldt m.m. voor het verslag van de penningmeester, wel is er sprake van een nadelig saldo, zij het niet fors: f 141,49.

Het kascommissielid. dhr. A. van der Grijn, meldt dat de boekhouding in goede orde is bevonden. De penningmeester wordt dank gezegd en hem wordt discharge verleend. Dhr. Jac. van Delsen treedt terug, dhr. H. de Haan treedt aan.
5. De dagexcursie gaat op 5 juni naar Mariënwaerd en Buren.
 - In het najaar bestaat de vereniging 10 jaar; er wordt een overzichtstentoonstelling georganiseerd + feestavond.
 - In het vinden van een behoorlijk opberg/expositie-onderdak is de betreffende commissie nog niet geslaagd; volhouden!
 - Dhr. H.P. Daniëls, gespreksvoerder van het comité Oprichting Herdenkingsmonument zet uiteen de stand van zaken en maakt de aanwezigen deelgenoot van toch nog wel financiële zorgen.

Inmiddels is het boekje voor de schooljeugd vrijwel gereed.
6. Bestuursmutaties: dhr. G.W. Groenendijk wordt bij acclamatie gekozen in de vacature-Smith. Ondanks diverse pogingen is het Bestuur er niet in geslaagd de vacature-De Haan vervuld te krijgen. De scheidenden worden door de vrz. hartelijk toegesproken en ontvangen bloemen. Zij spreken daarop woorden van dank en mevr. R.G. Smith verrast de Vereniging met een uit de Lek opgevist onklaar Duits geweer. Toepasselijk i.v.m. 4 mei!

De Rondvraag levert weinig vermeldenswaard op, behalve dat de heren H. de Roos, C. en J. den Oudsten en C. Rijnhout zich melden om op 4 mei mede alles in goede banen te leiden.

Na de pauze volgt de vertoning van een stel fraaie dia's van gevelstenen en beeldbepalende panden, gemaakt door dhr. A. Tukker en sluit de vrz. deze informatieve en geslaagde avond.

DE VLAG IN TOP, DAN HALFSTOK EN WEER OP

De vierde dag van de maand mei, Anno 1999, is een onvergetelijke geworden voor de tweeëenheid Ameide-Tienhoven en voor de Historische Vereniging als initiatiefnemer in het bijzonder. Let wel, voor een deel der ouderen onder ons is een stille wensdroom in vervulling gegaan en door de gehele gemeenschap een stukje ereschuld ingelost. Oprechte dank is de vereniging verschuldigd aan de leden van het oprichtingscomité en alle medewerkers, de gemeente Zederik voor de geldelijke steun voor de aanleg van de infrastructuur. We denken hierbij ook speciaal aan de heren Vervloet, Gerard Streefkerk en zijn mannen.

Heel in het bijzonder een woord van dank aan de heer A. Krikke, de ontwerper en uitvoerder van de opdracht, die op de Steenhouwerij Zederik het geheel tot een goed einde heeft gebracht. Voorts overgrote dank aan de talrijke gevers, de jubilerende Rabobank voorop. Zij allen hebben gemaakt dat de financiële zorgen verdwenen zijn en niet in de laatste plaats dank aan de grote aantallen aanwezigen zowel bij de plechtigheid des morgens als bij de dodenherdenking die avond.

DE VLAG WAPPEREND IN TOP

Klein en groot, oud en jong, onder wie zowel vertrouwde als onbekende gezichten, tal van oud-militairen en nabestaanden van hen die in de periode 1940-1945 hun leven hebben verloren, waren die stralende morgen van heinde en verre gekomen. Luisterrijk stonden ter elfder ure de Fanfare der Koninklijke Landmacht en een militaire erewacht rondom het monument geschaard om de onthulling mee te beleven.

Met grote erkentelijkheid noemen we de naam van ons lid, de heer Hans van den Heuvel, hoofd van de Voorlichting Defensie. Deze heeft ervoor gezorgd genoemde keurkorpsen en een heuse generaal naar zijn geboorteplaats te krijgen. Het gaf aan deze gedenkwaardige dag in mei een apart cachet. Dit was echt indrukwekkend, evenals de woorden van welkom gesproken door de ceremoniemeester, de heer Daniëls, en de toespraken door respectievelijk onze burgemeester, T. den Breejen en oud-generaal T. Meines.

En plechtig ver in 't ronde klonk 't lied van Aldegonde.

Een onvergetelijk moment toen het doek het dieptepunt haalde (zie de foto); een hoogtepunt in ons verenigingsbestaan.

Naar onze bescheiden mening was het wel laat, een halve eeuw na dato, maar niet te laat om in dit tijdsgewricht, waarin zinloos geweld, oorlogen en geruchten ervan niet van de lucht zijn, een Herdenkings-Bezinningsmonument op te richten. Wij hadden zowel jongeren als ouderen op het oog. Vandaar dat het comité bewust mede de beide scholen hierin betrokken heeft.

Er is in goede samenwerking met twee onderwijsgeevenden, de heren K. J. van den Assem en IJ. Verveer een reeks verhalen uit onze uitgave GEDENKKLANK van 1995 opnieuw bewerkt. Het slotverhaal, het twaalfde, van de hand van Peet van Toor, is eraan toegevoegd en gaat over onze naoorlogse Indië-veteranen. Bovendien zijn er voor de hoogste groepen een vijftig dia's over Ameide en Tienhoven '39-'45 vertoond en mondeling toegelicht.

Op donderdagmiddag 29 april heeft onze burgemeester bedoeld boekwerkje na een korte toespraak in 'Het Spant' persoonlijk aan alle hoogste klassers overhandigd.

Deze worden hun eigendom, weliswaar nadat op school in de meidagen klassikaal aan dit geschriftje, getiteld 'VAN TOEN NAAR NU' bijzondere aandacht is besteed. Als bijlagen zijn er namelijk een waaier aan vragen en opdrachten plus een map met allerhand kopieën toegevoegd, die betrekking hebben op het toen-en-nu.

Daarbij is de voorraad boekjes toereikend om in de komende jaren die kopgroepen zowel met het plaatselijke verleden als met het huidige helaas te vaak gewelddadige heden bezig te zijn. Uiteraard op kinderlijk niveau, dankbaar stil te staan wat het betekent te mogen leven in een vrij land, een Oranje-Vrijstaat zagezegd. Vrijheid is een duur bezit en iets zo kostbaars dat het de grootste zorg en oplettendheid vraagt. vandaar die vragen rondom vrijheid en gerechtigheid, hoe te leven in vrede, wat zijn de wezenlijke waarden in ons wereldbestel, etc?

DE VLAG HALFSTOK:

Evenzo met diepe dankbaarheid noemen we het voetvolk, dat met honderden naar de Dam was gekomen om aan de Stille Tocht deel te nemen.

In trage pas trok tegen half acht de stoet achter de twee ruiters en de omfloerste trommen - droem-droem - en onder sonoor klokgelui door de Franse- en de Van Puttestraat naar het eind van de Paramasiebaan. De schare voerde enkele kransen en een vloed aan bloemen mee.

Daar aangekomen zorgde A. F. K. voor passende koraalmuziek, vervolgens hield de heer H. P. Daniëls als voorzitter van het Herdenkingscomité een bezielde gedachtenisrede, recht uit het hart, evenzeer betrokken op het heden. Zijn betoog werd onder doodse stilte aangehoord.

Wat de herdenking mede zo bijzonder maakte was dat tegenover het militante grotemensenwerk van die morgen ditmaal op ontwapenende wijze ook kinderen optraden: zo droeg Dieuwke Dijkmans van Gunst vlak voor de Taptoe geblazen werd en de twee minuten stilte volgde, het volgende gedicht voor:

DE DODEN

*Wij kunnen u niet meer bereiken, wij komen een zintuig te kort,
wij leggen ons neer bij de feiten dat u minder en minder wordt.
De enk'le keren dat je in dromen ons nog verschijnt,
wordt ge al ijler en ijler tot je voor altijd verdwijnt.
Straten houden uw namen voor heden en morgen in stand,
maar wij, kinderen, brengen ze niet meer met u in verband
het land ligt nog net als het toen lag van polder tot polder te kijk;
de mensen die erin wonen blijven zichzelf gelijk.*

*Maar eenmaal per jaar is de stilte tot de hemel toe van u vervuld
en belijden zij zonder woorden onze dankbaarheid, onze schuld.*

DE VLAG WEEROM IN TOP

Na dit in gedachten staan- elke deelnemer met zijn of haar eigen ervaringen, gevoelens en met tranen herinnerend - diep, echt en eerlijk - de mensen die in de oorlog hun leven hebben gelaten, werden opnieuw twee coupletten van het Wilhelmus gezongen, begeleid door Ameides Fanfarekorps, waarbij de nationale driekleur door een nabestaande en een Indië-veteraan ten top werd gehesen.

Als afsluiting volgde het defilé, er werden bloemstukken namens de scholen gelegd, door tweemaal twee kinderen gedragen, kransen van de gemeente Zederik ('s morgens was er reeds één door de heer en mevrouw Den Breejen geplaatst), van de Oranje- en de Historische vereniging, voorts een zee van bloemen. Die bloemen blijven maar een enkele week goed. Dan zie je ze verwelken, maar het monument blijft staan.

Gelukkig zijn beide basisscholen voornemens dit te adopteren, d. w. z. de leerlingen zorgen ervoor dat het geheel er picobello blijft uitzien. Moge dit monument, staande op een fraai trefpunt van oud- en nieuw-Termei wat te zeggen hebben, het hele jaar door en heel in het bijzonder op die ene avond van de vierde mei tot in lengte van jaren, opdat het als een ontmoetings-, herdenkings- en bezinningspunt fungere en wij als hechte gemeenschap daarmee blijf geven van *onze dankbaarheid, onze schuld*.

Laat dit gedenkteken ons aansporen tot het besef dat in het begin van de Tachtigjarige oorlog in de NEDERLANDTSCHE GEDENCK-CLANK zo treffend met deze woorden werd vertolkt:

*O Nederland! Let op u saeck
De Tijd en stont is daer,
Opdat nu in den hoeck niet raeck
U vrijheyd, die voorwaer
U ouders hebben dier gecocht
Met goet en bloet en leven.*

Diederik van Zessen heeft die avond, onmiddellijk volgend op H. P. Daniëls' toespraak voorgedragen:

IN HOLLAND STAAT EEN HUIS

*De weiden blinken in de zon,
de sloten strak en recht.
O dat 't weer vrij aad'men kon,
mijn land, mijn land geknecht!*

*Want leven kan een volk alleen
op eigen ademtocht.
Mijn land, waar moet het met je heen,
zo wreed, zo zwaar bezocht.*

*De joden aan het volk ontruikt,
de bloem terechtgesteld,*

*De eigen geest diep onderdrukt,
de handel gans terneergeveld.*

*Het volk vernederd en verarmd,
de welvaart snel verteerd.
De haardsteê weldra onverwarmd,
wat recht was, slecht beheerd.*

*Maar wie de trouw kent en de smaad
hij vreest niet de tiran, de Pruis,
hij weet, al breekt die al wat staat:
in Holland staat een huis.*

VAN
TOEN
NAAR
NU

AMEIDE - TIENHOVEN

1939 - 1949

'Vrijheid is nooit vanzelfsprekend'

AMEIDE - 'Een venster op verleden, heden en toekomst'. Op de hoek van de Broekseweg en het Aaksterveld werd dinsdagmorgen in Ameide een herdenkingsmonument voor de gevallen in de Tweede Wereldoorlog, Nederlands-Indië en de verschillende vredesmissies onthuld. Herdenken staat niet los van wat er om ons heen gebeurt of wat er nog gaat gebeuren. Zowel ceremoniemeester H.P. Daniëls, generaal T. Meines als burgemeester T. den Breejen van de gemeente Zederik benadrukte de actualiteit van een dergelijk monument. Meines: "Nog steeds is de wereld vol beroering, nog steeds is vrijheid geen gemeengoed." Het herdenkingsteken is op initiatief van de Historische Vereniging Ameide en Tienhoven tot stand gekomen.

De onthulling werd verricht door burgemeester Den Breejen en generaal Meines. Zij trokken een doek van het monument, waarna het eerste en zesde couplet van het Wilhelmus werd gezongen. Namens het gemeentebestuur legde Den Breejen een krans. Daarna kregen de omstanders de gelegenheid om het door A. Krikke van steenhouwerij Zederik ontworpen en vervaardigde monument te bekijken. De namen van tien oorlogsslachtoffers uit Ameide en Tienhoven zijn op een aparte steen bij het herdenkingsteken aangebracht. Bij de plechtigheid waren een tiental mensen die de mobilisatie in 1939 en 1940 meegemaakt hebben, ongeveer dertig veteranen uit Nederlands-Indië en nabestaanden van de gevallen die op het monument vermeld staan aanwezig. Aan de plechtigheid werd door het Fanfarekorps Koninklijke Landmacht en een detachement erewacht medewerking verleend.

Nooit

De nadruk lag bij de plechtigheid

door Geurt Mouthaan

op het nut van herdenken, vooral in verband met het zinloze geweld in de wereld en in Nederland zelf. "Waarom herdenken wij? Wordt het geen tijd om een streep onder het verleden te zetten, het is toch voorbij? Maar, is Kosovo verleden tijd? Oorlog is synoniem met zinloos geweld en dat zien we ook in hoge mate onder en tussen ons. Op de vraag of we zouden moeten stoppen met herdenken is dus maar één kort antwoord mogelijk: Nooit", aldus ceremoniemeester H.P. Daniëls in zijn welkomstwoord. Hij gaf aan dat het monument ter nagedachtenis is aan oorlogsslachtoffers in algemene zin: "Het is een universeel teken voor allen die geleden hebben onder het oorlogsgebeuren en zinloos geweld."

"Vrijheid is nooit vanzelfsprekend, het vereist een actieve betrokkenheid. Vrijheid maak je met elkaar." Burgemeester T. den Breejen gaf in zijn toespraak aan dat er gewerkt moet worden aan de instandhouding van de vrijheid die

wij hebben. Hij haalde daarbij de woorden van verzetsstrijder Jaap Sikkinga aan: "Ons bedreigt een andere dood dan lood: onverschilligheid. In de wereld zijn miljoenen mensen op de vlucht. Wij moeten onze stem laten horen tegen onrechtvaardigheid, ons land moet een schuilplaats kunnen zijn. Als het voortbestaan van een volk wordt bedreigd, dan moet er via een rechtstreekse actie ingegrepen worden. Dat is in de Tweede Wereldoorlog ook bij ons gebeurd. Ik zie het oprichten van een gedenkteken als een ereplicht."

Erkenning

Generaal T. Meines refereerde ook aan de Tweede Wereldoorlog: "Deze gebeurtenissen brengen ons terug naar de donkere periode '40-'45. Het roept tal van vragen op, die niet beantwoord kunnen worden. Na meer dan vijftig jaar zijn er nog steeds overal op de wereld mensonterende praktijken. De vraag is wat wij met de offers van hen die gevallen zijn gedaan hebben, doen of nog gaan doen. Wij mogen door hun offers in vrede en veiligheid leven. Dat is een kostbaar erfgoed, we moeten dat in stand houden en zo nodig met ons leven verdedigen. Het is een goede omstandigheid dat ieder stad of dorp een herdenkingsteken heeft. Ik zie het als een lokaal symbool, een maatschappelijke erkenning voor gevallen en veteranen van alle leeftijden." Daniëls vulde dat aan: "Vanuit de samenleving was er meestal sprake van miskennis."

Het herdenkingsmonument is geadopteerd door de twee basisscholen in Ameide, de School met de Bijbel en de Helder school. De kinderen uit de hoogste groepen zullen erop toezien dat het geheel er verzorgd blijft uitzien. De secretaris van het comité Oprichting Herdenkingsmonument en de Historische Vereniging Ameide en Tienhoven, Paull Will, gaf aan waarom: "We willen kinderen bewust betrekken bij het herdenken."

Op een aparte steen is de tekst 'De treurende tot troost, de levende tot bezinning' aangebracht.

EEN KORT VERSLAG VAN EEN LANGE REIS

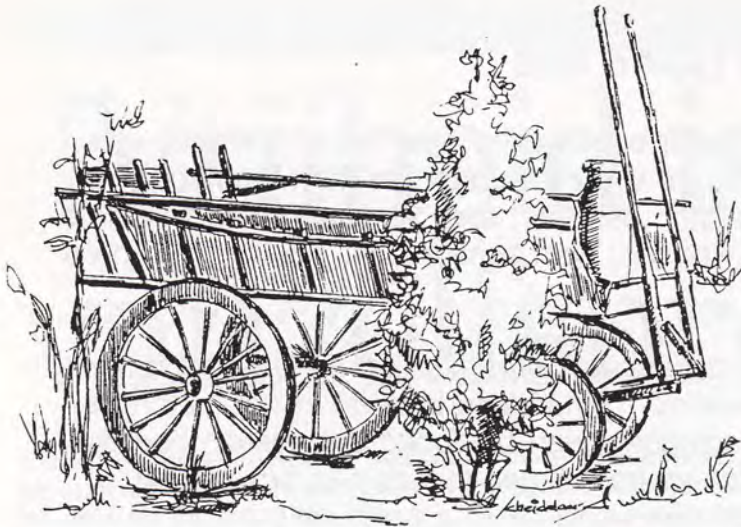
Jawel, de begrippen kort en lang zijn maar betrekkelijk, maar voor onze doen willen we ditmaal het verhaal bondig houden en wat de tochten van de Historische Vereniging aangaat, was het als voorjaarstrip best een end. Vandaar dat we de fiets thuisgelaten hebben. Wat maar goed was ook, want bijna traditie: het was fris en we hielden 't weer niet droog.

Tja, niet enkel werden we overstelpt door regen, ook door het aantal deelnemers, dertig in totaal. Het reisdoel was tweërlei: 's middags buurten in het historische Buren en 's morgens Mariënwaerd aandoen, een landgoed dat zestien boerderijen, drie landhuizen, vele vloedschuren en hooibergen telt, zo was ons verteld. Verdeeld over een achttal auto's vertrokken we te tien uur vanaf het plein bij de Rabobank. Via Achthoven, Lexmond, door Heikop en langs Zijderveld de A 2 op, bereikte de colonne tegen elven de druipende Heerlijkheid Mariënwaerd. Aldaar werd het gezelschap in een leegstaande hofstee onthaald op koffie met suikerbrood plus op een exposé over de wisselvaligheden, handel en wandel 'van den huize en zijne bewoonders' sedert de stichting. Voor wie de barones 14 januari jl. op ons Stadhuis had gehoord, had het ietwat van een herhalingsoefening. Enige kijkjes upstairs, binnenshuis, via een stelletje dia's had niet misstaan.

We hebben dan ook een natte ommegang gemaakt over slechts erf en hof, d.w.z. de tuinen en een kas, even downstairs geschuild in de keldergewelven uit de kloostertijd. Daar bijzonder dinerservies bewonderd en vooraf gemediteerd bij de kolossale grafsteen van Petrus van Zuylen, ooit abt van deze vroegere Norbertijner abdij, gebouwd in 1129.

Baron en barones Van Verschuer-van Sminia in de bibliotheek van huize Mariënwaerd

Eén van de door Jan van Peet jr. gerestaureerde hooiwagens.

Houtsnijwerk aan de schamel.

Met de vestiging der Reformatie heeft de grote Geus Hendrik van Brederode met een koppel krijgsknechten er kwaadschiks een puinhoop van gemaakt en kwam het terrein, bezaaid met kloos-termoppen, benevens enkel de gewelven en kelders met kruisbogen nog in tact, uiteindelijk in bezit van het zogenaamde Kwartier van Nijmegen.

Bevorderd tot 'Hoge Heerlijkheid' werd het terrein, ruim 800 hectare groot, in 1734 door Otto graaf van Bijlandt aangekocht. De herbouw in fasen daaropvolgend nam een veertig jaar in beslag. Door huwelijk en vererving kwam het landgoed via ene baron Van Balveren ongeveer een eeuw geleden aan de huidige bewoners, de familie Van Verschuer.

Na de lunch genuttigd te hebben vertrok de stoet naar Buren.

Daar hebben wij eerst een bezoek aan de kerk gebracht, omdat we pas om drie uur verwacht werden in het Boerenwagenmuseum. Een gids heeft ons rondgeleid door deze voormalige stadsboerderij en naar aanleiding van het uitgestalde veel verteld over de vervaardiging van wielen en wagens, over schamels en het smeden van hoefijzers - zelfs orthopedische -, over karren, arren, vrachten en paardenkrachten en ga zo maar door...

Na anderhalf uur waren we toe aan wat warmes met appelgebak, waarvan we genoten hebben in het restaurant aan de overzij.

Om ongeveer vijf uur aanvaardden de meesten de terugtocht, de Betuwe met haar rijke historie en natuurschoon achterlatend.

Anton Pieck's 'Kijk op Haarlem'

deel XXII

Buitenplaatsen en hofsteden in en rond Haarlem, deel 7

Kasteel Brederode

De hedendaagse ruïne van het kasteel *Brederode* gunt ons een kijkje in de gerestaureerde restanten van een middeleeuwse woon- en weerburcht, als resultaat van de sedert 1862 in gang gezette restauratie. Met enige fantasie valt te bedenken hoe de bewoners hun dagen doorbrachten op deze 'heerlijke' woonstee.

De naam van het kasteel was niet van begin af aan direct verbonden aan de familienaam van de heren die het bewoonden, aangezien het toen nog niet de hoofdburcht van de bewoners vormde. Van het tweede deel van het woord weten we dat er sprake is van roding of ontginning van een stuk moeras- en bosland aan de rand van een duingebied, terwijl de betekenis van het eerste deel nog immer in raadselen is gehuld of het zou om een brede strook ontgonnen land moeten gaan. In feite ligt de oudste geschiedenis van de heren van Brederode nog diep verborgen.

What's in a name?

Als eerste van wie wij met zekerheid weten dat hij heer van Brederode was, maar zich nog niet zo noemde, is Dirk van Teylingen, een telg uit een oud en aan de Hollandse graven geparenteerd geslacht. Deze familie had bezittingen in Voothout bij Sassenheim, waar later, begin dertiende eeuw, de waterburcht *Teylingen* zou verrijzen. Hij wordt samen met zijn jongere broer Willem van Teylingen in een oorkonde uit 1205 opgevoerd. Korte tijd later, in 1215, wordt er in de papieren gesproken van Theidricus Dapifer, gevolgd in 1226 door de volledige naam Theodericus de Theylinghen Dapifer. Dirk werd dus bij zijn ambtstitel genoemd, dapifer van het graafschap Holland, ofwel drost of drossaet.

Hijzelf noemde zich nog geen heer van Brederode, maar een kroniek van een middeleeuwse kapelaan op *Brederode* wijst hem duidelijk aan als de eerste heer. Het jaar 1244 is wat de naamgeving betreft, een belangrijk jaartal. In een oorkonde wordt gewag gemaakt van Willem van Brederode, de oudste zoon van Dirk Drossaet, en daarmee wordt de geschiedenis verrijkt met de naam van het roemrijke geslacht Brederode. Een door Jan van Leiden, prior van het Karmelietenklooster te Haarlem, samengestelde en gefingeerde 15de eeuwse stamboom moest bewijzen dat de Brederodes gelieerd waren aan het aloude grafelijke huis van Holland. Dirk Drossaet

Situatieschets van kasteel Brederode ten opzichte van de stad Haarlem.

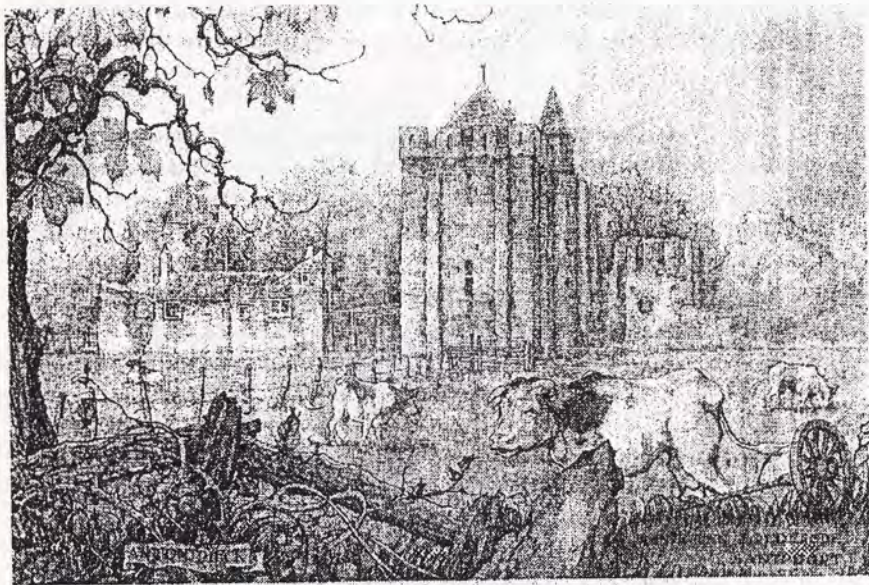
zou volgens deze geschiedenis getrouwd zijn met Adelheid van Holland, terwijl hij in werkelijkheid was gehuwd met Alveradis, een dochter uit het oud-adellijke geslacht van Heusden.

Willem van Brederode

Hoewel er geen bewijzen voorhanden zijn die de afstamming bevestigen, duidt het in leen geven van de grafelijke goederen aan de Van Teylingens en in het verlengde daarvan aan de Brederodes in die richting. Het betrof vrije heerlijkheden met velerlei soevereine rechten. Dit gold eveneens voor

de bezittingen tussen Lek en Merwede, waar zich het grootste deel van de Brederoodse goederen bevond. De landgoederen kunnen alleen maar afkomstig zijn van een schenking van graaf Willem I, die het beheer zeker niet zou toevertrouwen aan een willekeurige Hollandse edelman.

De kastelen van *Teylingen* en *Brederode* zelf vormen een extra aanwijzing. Beide burchten maken namelijk deel uit van een reeks versterkingen langs de kust aan de voet van het duingebied, van Loosduinen tot voorbij Egmond. Deze defensiegordel was in opdracht van graaf Willem I op grafelijke gronden tot stand gekomen. Ook hier is het argument van toepassing dat bij schenkingen en beleningen aan betrouwbare edellieden gedacht zal zijn: de hoofdstam van het huis Teylingen in het kasteel nabij Leiden en Dirk Drossaet als bewoner van de burcht *Brederode* in het ambacht van Velsen, waaraan deze tak van de familie sedert 1244 zijn naam zou ontleen, hoewel het hoofdkasteel zich op een ander gebied bevond, namelijk op hun bezit in de Alblasserwaard. Het oorspronkelijke kasteel *Brederode* kwam overigens pas na 1255 door aankoop in het bezit van de Brederodes. Het werd door Willem van Brederode overgenomen van ene Hugo van Naaldwijk.

De gerestauteerde ruïne van Brederode te Santpoort (PD 757).

Dirk II van Brederode

Het geslacht zou een belangrijke rol spelen in de Hollandse geschiedenis van de middeleeuwen, leverde leden aan de grafelijke raad en vervulde

hoge ambten als het baljuwschap van Kennemerland, zoals door Dirk II van Brederode, die zijn vader Willem in 1285 opvolgde. Als bevelhebber in dienst van graaf Floris V heeft hij zich verdienstelijk gemaakt in diens voortdurende strijd tegen de West-Friezen, onder meer in de winter van 1287/1288. Deze expeditie had in 1288 vredesbesprekingen tot gevolg die uiteindelijk leidden tot de vredesverdragen van 1289. Hierbij was Dirk II ook ten nauwste betrokken en hij was tevens, na de abt van Egmond, de belangrijkste getuige.

Onder invloed van zijn halfbroer Jan van Renesse sluit hij zich in 1290 aan bij een groep opstandige Zeeuwse edelen, met acties tegen de graaf van Holland. Op 11 juni van dat jaar vindt reeds een verzoening plaats met Floris V, aan wie zij beloofden trouw te zullen blijven. Toch zouden beloften weer worden geschonden tot op 6 februari 1292 een tweede verzoening werd bewerkstelligd. Later zou Dirk II verdacht worden van betrokkenheid bij de moord in 1296 op 'der keerlen God' zoals Floris V, de populaire graaf van Holland en Zeeland, werd genoemd.

Op leeftijd gekomen ondernam hij in 1318 een pelgrimage naar een ons onbekend oord. Op zijn terugreis is hij in Reims overleden en aldaar begraven.

Hendrik van Brederode

De oudste zoon van Dirk II, Willem, was zijn vader in 1316 voorgegaan bij de wisseling van het tijdelijke naar het eeuwige. De tweede zoon, Hendrik, volgde hem op als heer van Brederode. Hendrik nu, had zijn ridderlijke educatie ontvangen aan het grafelijke hof en trouwde een goede partij, Isabella de Fontaines, wier vader verwant was aan het machtige grafelijke huis van Henegouwen.

Grafelijke toestemming bij een dergelijk huwelijk was onontkoombaar. Graaf Willem III bevestigt op 9 oktober 1321 op *Aelbertsberg* de op 6 april van dat jaar gesloten huwelijkse voorwaarden waarbij Isabella tot lijftocht (weduwengoed) krijgt "dat huys ende die woninghe tote Brederoede also, alse die gheleghen es, ende dair toe drie hondert pond Hollants tjaers." Jan van Henegouwen had onder anderen bij dit huwelijk bemiddeld.

Het jaar 1321 is dus een tweede jaartal dat een belangrijke rol speelt in de geschiedenis van het kasteel *Brederode*. De naam van het kasteel wordt voor het eerst officieel genoemd. En deze beschrijving van het onderkomen slaat vermoedelijk niet op de van oorsprong ronde burcht, waarvan de fundering in de slotgracht bij laag water te onderscheiden is. Niets is met zekerheid te zeggen, maar de vernieuwing van het kasteel wordt toch

in die tijd geplaatst, terwijl voltooiing plaatsvindt tijdens het beheer van heer Hendrik.

Gedurende zijn bewind ondervond Hendrik financiële moeilijkheden, waardoor hij verplicht was in 1331 al zijn goed "dat men heet Heren Heyenland, legghende in Zwindrecht" te verkopen. Bovendien blijkt het totale Brederoodse bezit in 1337 in onderpand te zijn gegeven aan Jan van Polanen, een bekende geldschieder in die dagen.

Het jaar waarin Hendrik kwam te overlijden is ook al door veel geheimzinnigheid omgeven. Algemeen werd aangenomen dat hij tijdens de tocht van graaf Willem IV tegen de Friezen in 1345, gelijk zijn heer zelf, gesneuveld is. Toch pleiten enige oorkonden van voor die tijd tegen deze historische interpretatie. Uit een van deze akten zou blijken dat het overlijdensjaar reeds in 1341 een feit is. In een oorkonde van 26 mei 1341 beleent graaf Willem IV van Holland Isabella de Fontaines met "dat huys ende die woninghe tot Brederode tot hore lyftochte ende duarye", een belening die bij leven van Hendrik wel erg uit de toon zou vallen en eigenlijk tot de onmogelijkheden behoorde.

Heer Hendrik kan dus niet hebben deelgenomen aan de krijgstoct van 1345 tegen de Friezen. Van Dirk van Brederode, de oudste zoon van de in 1316 overleden broer Willem, is deelname aan de veldtocht ook onzeker.

Dirk III van Brederode

Reeds in 1333 had graaf Willem IV aan Dirk van Brederode te kennen gegeven dat, indien Hendrik en Isabella kinderloos kwamen te overlijden, het "huys, ende die hofstede te Brederode, ende al dat goet, dat tot der hofstede van Brederode behoirt, legghende in Noirthollant, in Kenemerlandt ende in Vrieslandt" hem, Dirk van Brederode, rechtens zouden toevallen. In 1340, eigenlijk kort voor de dood van de kinderloze Hendrik, werd de band nog sterker aangetrokken door de belofte van de graaf dat de heerlijkheid zou vererven op de oudste zoon van Dirk en Catharina van Valkenburg. De bezittingen in Zuid-Holland bleven echter buiten schot.

We zagen reeds dat Dirk's deelname aan de tocht tegen de Friezen in 1345 niet met zekerheid valt aan te geven. Indien hij tijdens de krijgshandelingen toch in het gevolg van de graaf was te vinden, dan wist hij de veldtocht te overleven. In zijn voorbereidingen op de oorlog verbleef hij verschillende keren in Medemblik, waar hij gedurende zijn verblijf ongetwijfeld op kasteel *Radboud* vertoefde. Deze weerburcht werd omstreeks 1282 door Floris V, in zijn strijd tegen de West-Friezen, gebouwd.

Medemblik, kasteel Radboud, circa 1282 door graaf Floris V gebouwd. Aanvankelijk werd aangenomen dat dit kasteel in de 8ste eeuw werd gesticht door de Friese koning Radboud (PD 275).

In onze verhandeling over het *Slot van Heemstede* werden de achtergronden en het ontbranden van de Hoekse en Kabeljauwse twisten uiteengezet. Bij het heengaan van de kinderloze graaf Willem IV verviel het graafschap Holland aan zijn zuster Margaretha die met de Duitse keizer uit het Beierse Huis was getrouwd. Het feitelijke bestuur van de Nederlanden liet zij echter over aan Willem V, haar tweede zoon. Deze overzag de toestand na enige tijd en kon zich niet langer vinden in de bestaande verhoudingen en zo ontstonden rond 1350 de zo welluidende twisten, waarbij de adel gewoonlijk Margaretha bleef aanhangen, terwijl de steden de zijde van Willem kozen.

Op 20 januari 1350 zweert Dirk trouw aan Margaretha. Hij bevond zich op Margaretha's vloot toen die op 4 juli 1351 door hertog Willem verslagen werd. Dirk raakte hierna in gevangenschap. Ook te land ging de strijd door, waarbij tal van kastelen in de regio belegerd werden. Kasteel *Brederode* werd op 12 juli reeds onder handen genomen door heer Gijsbrecht van Nijenrode, de maarschalk van Willem V. Het kasteel kwam op 23 oktober 1351, na overgave door de slotbewaarder Harman van den Busche, bij verdrag in handen van de Kabeljauwse partij waarbij de slotzin van de oorkonde luidt: "Ende wi Ghisebrecht voorscreuen, Riddër, die Steden van Hairlem, Aemsterdam ende Medenblyc voirsz. hebben, om bede

ons liefs Heren, des Hertoghen Willems van Beyeren, Grave van Holland voorsz., desen Brief bezeghelt met onsen zeghelen. Ghegheuen int jair ons Heren M.CCC.IJ., des Sonnendaghes na der elfdusend Magheden dach [23 oktober 1351].“

De beschietingen van het beleg dat enige maanden bestreken had, had aardig wat schade aangericht aan *Brederode*, vooral de poortoren had het moeten ontgelden. Heer Dirk herkreeg zijn vrijheid en kon zich vrij bewegen binnen Holland, Zeeland en Friesland. Hij mocht echter niet naar Henegouwen reizen, waar Margaretha van Beieren, de Hoekse tegenpool van Willem, zich bevond.

In 1354 bevond Dirk zich weer in gevangenschap, nu van heer Gerrit van Heemskerk. Op een borgstelling mocht hij evenwel de gevangenis verlaten tot 1 november. Op 13 oktober werd dit verlof verlengd tot 2 februari 1355, ongetwijfeld met goedvinden van graaf Willem V, van wie hij zijn goederen teruggeschonken kreeg op 8 december 1354 en die hem op 9 februari 1355 officieel beleend werden. In mei van dat jaar maakte hij ook deel uit van de Raad van hertog Willem. Hiermee was het tussen beiden tot een verzoening gekomen.

In 1378 kwam de oude Dirk van Brederode te overlijden en werd opgevolgd door zijn oudste zoon Reinout.

Reinout I van Brederode

Deze zoon van Dirk had zich in het openbare leven al aardig doen gelden. In 1358 was hij reeds baljuw van Kennemerland en West-Friesland. Hij trouwde Johanna, erfdochter van de heer van Gennep in Limburg. Van haar moederszijde erfde zij goederen in het land van Altena en het land van Heusden. Geldgebrek schijnt een veel voorkomend euvel te zijn geweest. Ook nu weer moesten de Brederodes deze bezittingen verpanden aan hun familielid Johan van Polanen. In 1390 blies Reinout zijn laatste adem uit.

Jan van Brederode

De opvolger van Reinout was diens tweede zoon Jan, aangezien de oudste zoon Dirk zich had teruggetrokken in het Karthuizerklooster Monnikhuizen bij Arnhem.

Jan was een bekwaam krijgsman, maar ook een zeer religieus mens. In 1395 trok hij met bisschop Frederik van Utrecht te velde tegen de burggraaf van Koevorden. In 1396 werd een tocht ondernomen tegen de Friezen, onder aanvoering van hertog Albrecht. Ook nog bij een tweede inval in Friesland was hij betrokken. En al die verrichtingen kostten hem handen vol geld.

Dan vertrekt hij in 1399 vrij plotseling naar Ierland, naar het graf van St. Patrick, de Ierse beschermheilige. Kennelijk onder de indruk van de tocht, stichtte hij bij terugkomst in ons land een kapel ter ere van deze heilige bij Santpoort, waarvan de fundamenten inmiddels zijn blootgelegd.

In het Huis van de Brederodes kwamen kinderloze huwelijken nogal eens voor en zo ook bij Jan en zijn echtgenote Johanna van Abcoude. Mede hierdoor ingegeven, maar ook door hun zware schulden, traden zij in 1402 in het klooster. De opvolging van de heren van Brederode kwam voor rekening van Walraven, een jongere broer.

Een erfeniskwestie deed Jan besluiten in 1409 het klooster te verlaten, zo ook Johanna, die daartoe gedwongen werd. Hij dacht recht te hebben op een rijke buit: de heerlijkheden van Abcoude en Wijk bij Duurstede. Jan van Brederode kon zijn aanspraken vergeten, in april 1410 bevestigde graaf Willem VI van Holland dat Jacob van Gaesbeek, een neef van de Brederodes, de rechtmatige eigenaar was en bleef. Deze jonker hield Jan van Brederode tot 1412 gevangen. Nadien bood Jan zijn diensten van krijgsman weer aan. Hij sneuvelde in Frankrijk in dienst van het Engelse leger bij de slag te Azincourt in 1415.

Vianen kwam toe aan Walraven van Brederode (APB 126/13).

Walraven van Brederode

Met de bezittingen van Heer Jan, die Walraven in 1402 verkreeg, werd hij ook opgezadeld met de loodzware schulden. Aanvankelijk leidde de opvolging niet tot veel gemak van Walraven. Reeds datzelfde jaar werd hij gevangen genomen door Jan van Arkel, waardoor hij meteen al niet bij machte was de schulden van zijn broer met de schuldeisers te verrekenen.

De gevangenschap duurde zeven jaren. Maar daarna braken er betere tijden aan. In 1414 trouwde hij Johanna van Ameide, erfdochter van Vianen. Bij het overlijden van zijn schoonvader, Hendrik van Vianen, kwamen de Brederodes in het bezit van het slot *Batestein* bij Vianen. Dit kasteel werd tevens de hoofdzetel van het geslacht Brederode, dat hiermee hun reeds bestaande bezittingen in Zuid-Holland nog eens fors uitbreidde.

In 1416 en 1417 wist hij de functie van stadhouder van Holland op te eisen.

De familie Goudriaan.

In het jaar 1782 veranderde er een en ander in het gezin Goudriaan. François overleed op twaalfjarige leeftijd in Wijk bij Duurstede en een paar maanden later vertrok het gezin naar Amsterdam.

Hier had vader Goudriaan de functie gekregen van directeur van het Fabrieksambt. Wij zouden tegenwoordig zeggen directeur van Openbare Werken, de familie betrok een ambtswoning aan het Kattenburgerplein. Nu woonde men dicht bij het Nieuwe Diep bij Den Helder en was vader meer thuis.

Vader Goudriaan was betrokken bij de aanleg van de haven aan het Nieuwe Diep en ook bij een onderzoek naar de gesteldheid van de haven en het dok van oorlogsschepen te Vlissingen. Daardoor kwam hij in contact met de luitenant-admiraal van de zeevloot Jan Hendrik van Kinsbergen en de Amsterdamse equipagemeester William May. De jonge Goudriaan heeft hier later veel profijt van gehad.

De jonge A.F. Goudriaan bekwaamde zich in de landmeetkunde en hij verkeerde daartoe in een ideale positie. Verschillende familieleden stonden als deskundig bekend, waaronder zijn oom uit het vorige artikel Klaas Goudriaan, die dijkmeester was bij het Hoogheemraadschap van de Lekdijk Bovendams.

Hij heeft waarschijnlijk privé-colleges gevolgd bij hoogleraren in Amsterdam, gezien zijn kennis van de wiskunde, die men tegenkomt in zijn verhandelingen.

Op zijn zeventiende jaar heeft hij een gedeelte van de Overbraken buitenpolder aan de Sparendamse dijk bij Amsterdam opgemeten en gekarteerd. Alles in Rijnlandse roeden; het metriekstelsel was nog niet ingevoerd.

In mei 1786 dient hij een rekest voor admittie (toelating) als landmeter in bij het Hof van Holland en op 29 mei werd hij in Den Haag geëxamineerd door de geometricus Samuel Johannes de Puijt. De examinerator achtte hem bekwaam, waardoor aan A.F. Goudriaan admittie werd verleend voor het landmetersambt binnen de jurisdictie van het Hof van Holland.

In deze jaren werkt hij te Muiden, Weesp en voor de stad Amsterdam. Zijn vader had in 1787 de directie gekregen over alle graaf- en modderwerken in en om de stad.

In 1787 veranderde er veel in ons land: patriotten en prinsgezinden stonden tegenover elkaar en op 30 mei ontstond er een gevecht tussen beide groepen bij de Kattenburgerbrug in Amsterdam. De familie, woonachtig op het Kattenburgerplein maakte dit van nabij mee.

De gevolgen van de latere aanhouding van prinses Wilhelmina van Pruisen bleven niet uit: 20.000 Pruisen kwamen naar ons land, de Oranjevlag wapperde overal. De Pruisische aanval op Amsterdam begon op 1 oktober en na tien dagen capituleerde de stad. Duizenden patriotten vluchtten naar het buitenland, vooral naar Noord-Frankrijk.

In de winter van 1787-1788 werd de moeder van Goudriaan, Eva de Veer, ziek en op 17 maart 1788 stierf ze.

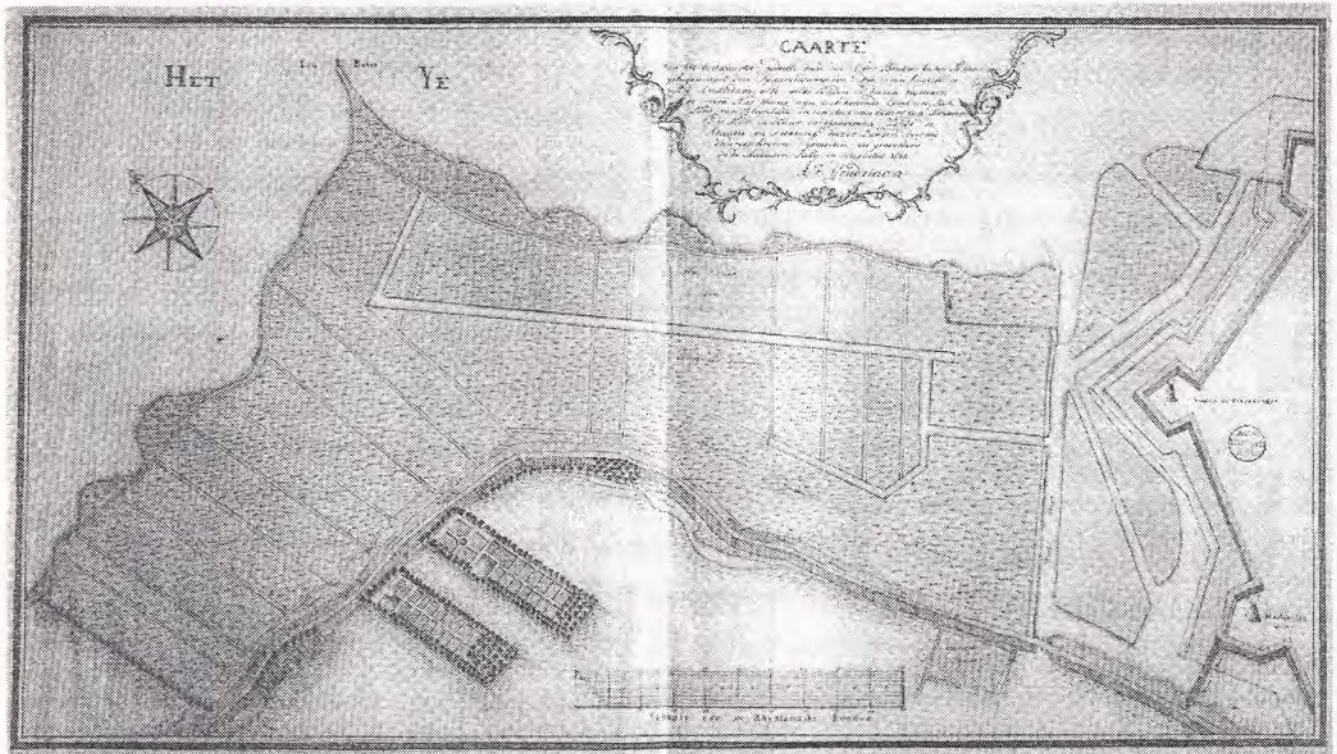
A.F. Goudriaan is korte tijd later werkzaam in Staats-Vlaanderen, wellicht mede als afleiding van de droefheid.

Hij werkt hier als opzichter bij de bedijkingen van de polders Riet- en Wulfsdijk tussen Axel en Hulst.

Ondertussen ging vader Goudriaan met May en anderen door aan het werk bij het Nieuwe Diep bij Den Helder.

Tijdens de vergadering van de generale opzichters op 22 december toonde de jonge Goudriaan een door hem gemaakt ontwerp van een schutsluis voor de kielplaats. De heren vonden het ontwerp "fraaij en wel doordacht". Hij kreeg daarna opdracht om aan de hand van de gegeven aanwijzingen, het ontwerp te vervolmaken en tevens een bestek van de sluis te maken.

Zo raakte Adrianus François, zij het nog onofficieel, betrokken bij de werken aan het Nieuwe Diep.

'Caarte van het Oostwaartse gedeelte van den Over-Braken-Buyten Polder gelegen aan den Spaarndamschen dijk even buiten de stad Amsterdam...'. Vervaardigd door A. F. Goudriaan in de maanden juli en augustus 1785.

OUDE PRENTEN EN KAARTEN VAN AMEIDE EN TIENHOVEN (15)

Topografische kaarten van J. Kuiper, schaal 1:37.500.
Uitgave van Hugo Suringar te Leeuwarden

Thuis kon ik de bronvermelding niet vinden. De stadsbibliotheek verschafte me evenwel de correcte gegevens. Zie onderaan het artikel.

De kaarten werden gemaakt tussen 1865 en 1882, dus ruim een eeuw geleden. Dat is jong voor een historisch stuk maar het lijkt me te passen in de serie.

Opmerkelijk zijn de oude perceelscheidingen en bijbehorende namen. Op de kaart van Ameide lijken me de volgende benamingen vooral voor nieuwkomers interessant: Lies Steeg (niet de Prinses Marijke Weg), de Oskampse Vliet, de Oskampse Sloot, de Broeksche Dijk (niet de Broekse Weg), het Aakster-veld, de Kersbergsche Waarden (en niet de Achthovense-). Ten aanzien van de kaart van Tienhoven geldt hetzelfde voor: de Hooge Waard, de Tiend Weg, 't Hooge Land, de Koekoekswaard, het Koekoeksche voetveer, de Kleine- en de Groote Vliet, Achter Tienhoven, de Zomer Kade, de Kaay Watering en het Rijgers Vlietje.

Opvallend zijn ook het *HOOGHUIS* in Ameide (niet op de kaarten vermeld) en de *HOOG WAARD* en 't *HOOG LAND* in Tienhoven, zeer waarschijnlijk oude beddingen van de Lek. Ze liggen zo hoog omdat het omliggende veen- en kleipakket meer ingeklonken is dan de zandige opvulling van de Oer-Lek.

Deze kaarten kunnen het aantrekkelijk maken om de genoemde landschapselementen tijdens een wandeling te herkennen.

Bronvermelding:

KUYPER, J. (1821-1909)

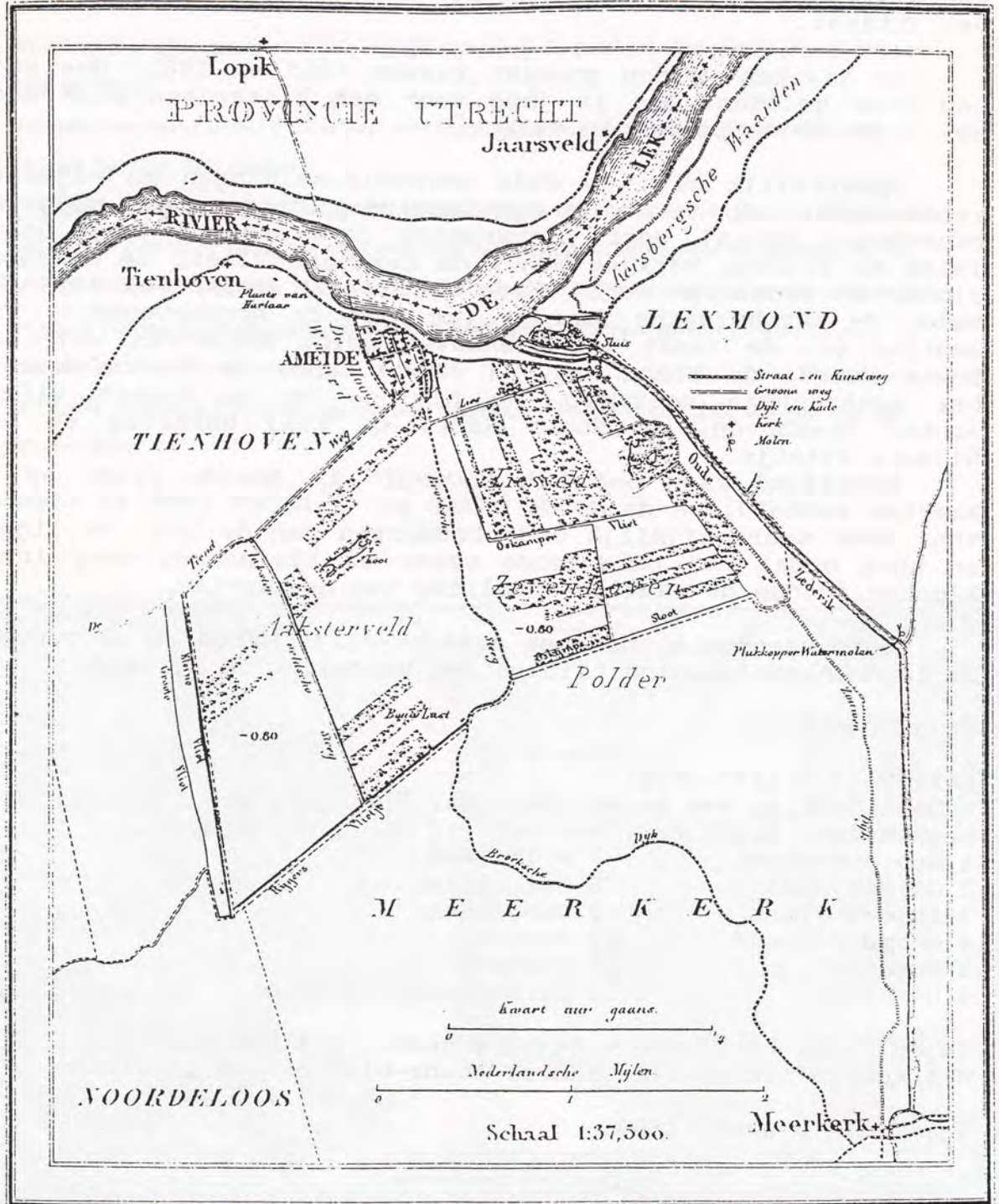
Gemeente-atlas van Nederland, naar officiële bronnen bewerkt
Leeuwarden, 1865-1882, 8-o obl. 12 dln., te weten:

1 Noord-Brabant	7 Friesland
2 Gelderland	8 Overijssel
3 Zuid-Holland	9 Groningen
4 Noord-Holland	10 Drente
5 Zeeland	11 Limburg
6 Utrecht	12 Alfabetisch register

In de stads-bibliotheek Haarlem onder: 903 D21-32.
Waarschijnlijk in elke andere stads-bibliotheek te vinden.

Haarlem, 26 april 1999.

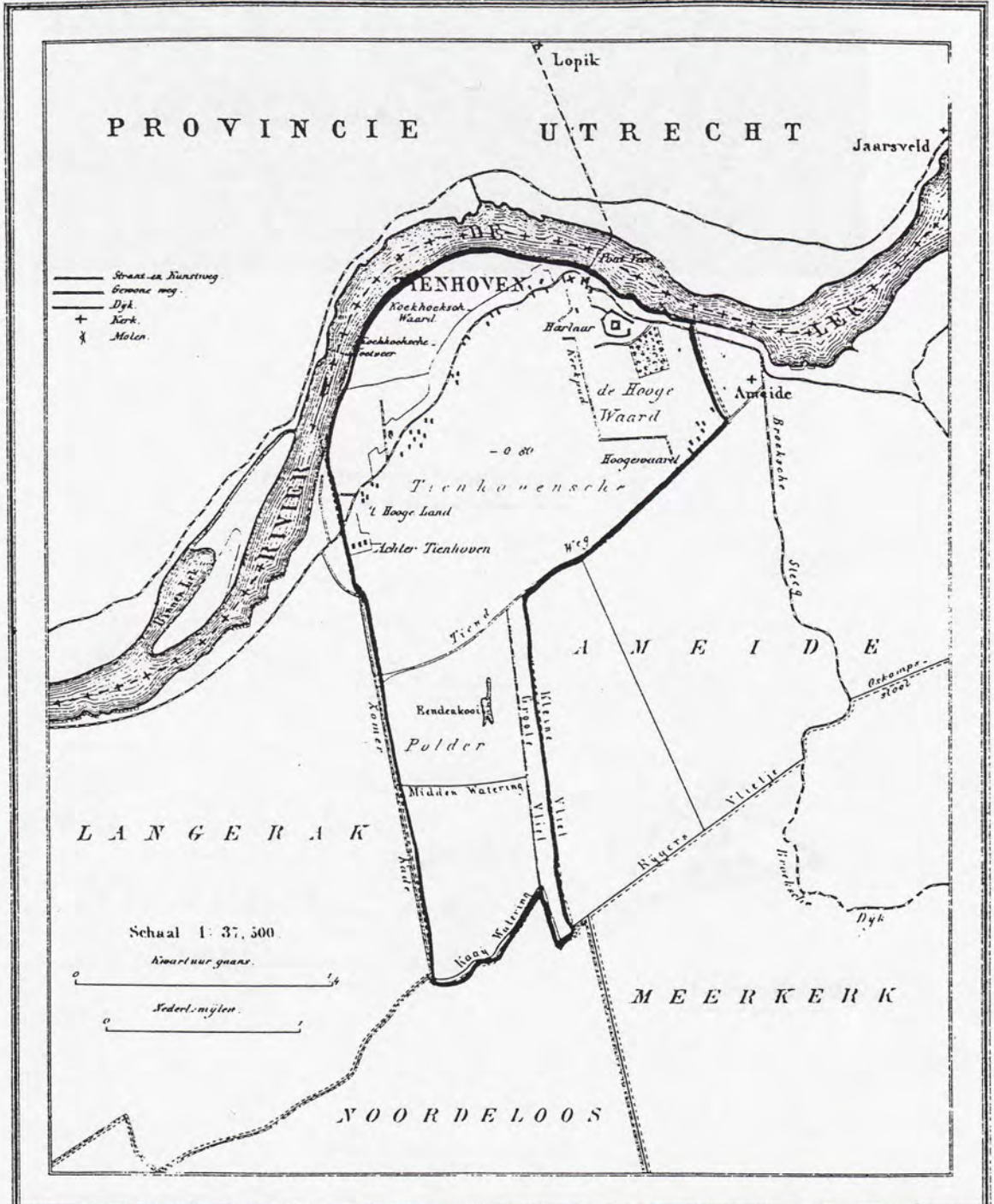
Peet van Toor

1869

Uitgave van Ruyt. GUNNINK & DE LEEUWENHOUT.

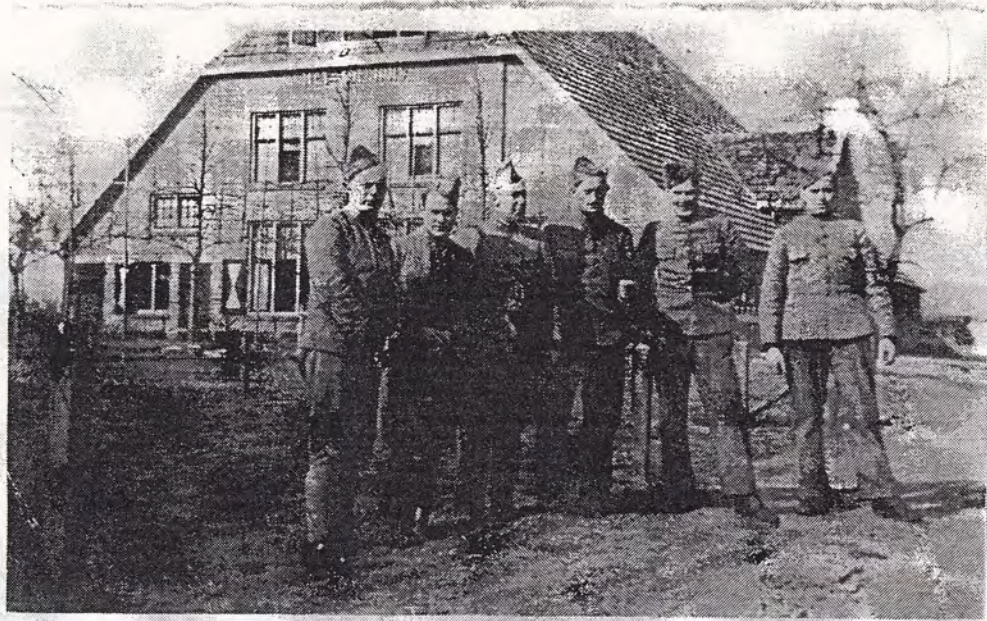
524 Bunders. 1300 Inwoners.

Geteekend door J. Kuiper

Uitgave van Hugo Suringar te Leeuwarden.

427 Buiders 280 Inwoners.

Kriegsgefangenenpost

Stalag II A

An Mej M. Versluis - Wierks

Empfangsort: Ameide

Straße: Hoogewaard 69

Land: Nederland

Landesteil (Provinz usw.)

Gebührenfrei!

Absender:

Vor- und Zuname:

Tennis Versluis

Gefangenenummer:

32 034

Lager-Bezeichnung: Stalag II A

Deutschland (Allemagne)

